Четвъртък, 11 ноември 2021 г.

I

(Резолюции, препоръки и становища)

РЕЗОЛЮЦИИ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

P9_TA(2021)0451

Укрепване на демокрацията и на свободата и плурализма на медиите в ЕС

Резолюция на Европейския парламент от 11 ноември 2021 г. относно укрепване на демокрацията и на свободата и плурализма на медиите в ЕС: неправомерно използване на действия в рамките на гражданското и наказателното право с цел заглушаване на журналистите, неправителствените организации и гражданското общество (2021/2036(INI))

(2022/C 205/01)

Европейският парламент,

— като взе предвид Договора за Европейския съюз (ДЕС), и по-специално член 2, член 3, член 4, параграф 3 и членове 5, 6, 7 и 19 от него,

— като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и по-специално членове 70, 81, 82, 114 и 352 от него,

— като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“) и в частност членове 11, 12, 15, 20, 47, 48 и 54 от нея,

— като взе предвид Протокол № 1 относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз и Протокол № 2 относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност, приложени към ДЕС и ДФЕС,

— като взе предвид Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) ([1]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела („Брюксел I“) ([2]),

— като взе предвид Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза ([3]),

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/692 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на програма „Граждани, равенство, права и ценности“ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1381/2013 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕС) № 390/2014 на Съвета ([4]),

([1]) ОВ L 199, 31.7.2007 г., стр. 40.
([2]) ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 1.
([3]) ОВ L 305, 26.11.2019 г., стр. 17.
([4]) ОВ L 156, 5.5.2021 г., стр. 1.

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/693 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на програма „Правосъдие“ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1382/2013 ([5]),

— като взе предвид съдебната практика на Съда на Европейския съюз,

— като взе предвид съобщението, озаглавено „Работна програма на Комисията за 2021 г. — Жизнен съюз в един уязвим свят“ (COM(2020)0690),

— като взе предвид съобщението на Комисията, озаглавено „План за действие за европейската демокрация“ (COM(2020)0790),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 5 март 2020 г. озаглавено „Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете (2020 — 2025 г.)“ (COM(2020)0152),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 30 септември 2020 г., озаглавено „Доклад относно върховенството на закона за 2020 г. Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз“ (COM(2020)0580) и 27-те придружаващи глави по държави към него, отнасящи се до върховенството на закона в държавите членки (SWD (2020)0300-0326),

— като взе предвид съобщението на Комисията от 12 ноември 2020 г., озаглавено: „Съюз на равенство: Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020 — 2025 г.“ (COM(2020)0698),

— като взе предвид препоръката на Комисията относно гарантирането на защитата, сигурността и овластяването на журналистите и другите медийни специалисти в Европейския съюз (C/2021/6650);

— като взе предвид последващите действия на Комисията във връзка с незаконодателната резолюция на Европейския парламент от 3 май 2018 г. относно плурализма и свободата на медиите в Европейския съюз,

— като взе предвид доклада на Агенцията на Европейския съюз за основните права, озаглавен „Challenges facing civil society organisations working on human rights in the EU“ (Предизвикателства пред организациите на гражданското общество, работещи в областта на правата на човека в ЕС), публикуван на 17 януари 2018 г., бюлетините на Агенцията относно последиците за основните права от пандемията от коронавирус в ЕС, публикувани през 2020 г., както и другите доклади, данни и инструменти на Агенцията, и по-специално Европейската информационна система за основните права (EFRIS),

— като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека, и по-специално член 19 от нея,

— като взе предвид другите инструменти на ООН за защита на правата на човека и основните свободи и препоръките и докладите от универсалния периодичен преглед на ООН, както и съдебната практика на органите на ООН по договорите за правата на човека и специалните процедури на Съвета по правата на човека,

— като взе предвид Декларацията на ООН относно защитниците на правата на човека от 8 март 1999 г.,

— като взе предвид доклада на специалния докладчик на ООН за правото на свобода на мирни събрания и на свободно сдружаване във връзка със стратегическите съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността (ССПНСУО), както и правото на свобода на събранията и сдруженията,

— като взе предвид Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, Европейската социална харта, съдебната практика на Европейския съд по правата на човека и Европейския комитет за социални права, както и конвенциите, препоръките, резолюциите, становищата и докладите на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, Комитета на министрите, комисаря за правата на човека, Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността, Управителния комитет за борба с дискриминацията, за многообразие и за приобщаване, Венецианската комисия и други органи на Съвета на Европа,

— като взе предвид декларацията на Съвета на Европа от 4 юли 2012 г. относно желателността на международните стандарти, които се отнасят до търсенето на най-благоприятната правна система във връзка с делата за клевета („туризъм с цел дело за клевета“), за гарантиране на свободата на изразяване на мнение,

— като взе предвид препоръката на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите членки от 13 април 2016 г. относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите (CM/Rec (2016)4[1]),

([5]) ОВ L 156, 5.5.2021 г., стр. 21.

Четвъртък, 11 ноември 2021 г.

— като взе предвид препоръката на Съвета на Европа от 28 ноември 2018 г. относно необходимостта от укрепване на защитата и насърчаването на пространството на гражданското общество в Европа (CM/Rec(2018)11),

— като взе предвид препоръката на Съвета на Европа до държавите членки от 7 март 2018 г. относно медийния плурализъм и прозрачността на собствеността върху медиите (CM/Rec(2018)1),

— като взе предвид резолюцията на Министерската конференция на Съвета на Европа от 11 юни 2021 г. относно безопасността на журналистите,

— като взе предвид статията на комисаря на Съвета на Европа за правата на човека, озаглавена „Human Rights Comment: Time to take action against SLAPPs (Коментари по правата на човека: Време е да се предприемат действия срещу ССПНСУО), публикувана на 27 октомври 2020 г.,

— като взе предвид годишния доклад за 2021 г. на партньорските организации до платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите,

— като взе предвид препоръките и докладите на Бюрото за демократични институции и права на човека, на представителя по въпросите на свободата на медиите и на други органи на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ),

— като взе предвид проучването на мрежата EU-CITZEN, озаглавено „SLAPP in the EU context“ (ССПНСУО в контекста на ЕС) от 29 май 2020 г. ([6]),

— като взе предвид призива на коалиция от неправителствени организации за директива срещу ССПНСУО ([7]),

— като взе предвид проучването, озаглавено „The Use of SLAPPs to Silence Journalists, NGOs and Civil Society“ (Използването на ССПНСУО за заглушаване на журналисти, неправителствени организации и гражданското общество) от юни 2021 г., възложено от Тематичния отдел на Европейския парламент по искане на комисията по правни въпроси,

— като взе предвид своя преглед, озаглавен „Европейската добавена стойност на механизъм на ЕС за демокрацията, принципите на правовата държава и основните права — предварителна оценка“ от 23 април 2020 г.,

— като взе предвид своята резолюция от 21 май 2013 г. относно Хартата на ЕС: норми за свободата на медиите в Европа ([8]),

— като взе предвид своята резолюция от 25 октомври 2016 г., съдържаща препоръки към Комисията относно създаването на механизъм на ЕС за демокрацията, принципите на правовата държава и основните права ([9]),

— като взе предвид своята резолюция от 19 април 2018 г. относно необходимостта от създаване на Инструмент за европейски ценности за подкрепа на организации на гражданското общество, които насърчават основните ценности в рамките на Европейския съюз на местно и национално равнище ([10]),

— като взе предвид своята резолюция от 19 април 2018 г. относно защитата на разследващите журналисти в Европа: случаят на словашкия журналист Ян Куцяк и Мартина Кушнирова ([11]),

— като взе предвид своята резолюция от 3 май 2018 г. относно плурализма и свободата на медиите в Европейския съюз ([12]),

([6]) https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf.
([7]) https://rsf.org/en/news/rsf-and-60-other-organisations-call-eu-anti-slapp-directive.
([8]) ОВ C 55, 12.2.2016 г., стр. 33.
([9]) ОВ C 215, 19.6.2018 г., стр. 162.
([10]) ОВ C 390, 18.11.2019 г., стр. 117.
([11]) ОВ C 390, 18.11.2019 г., стр. 111.
([12]) ОВ C 41, 6.2.2020 г., стр. 64.

— като взе предвид своята резолюция от 14 ноември 2018 г. относно необходимостта от всеобхватен механизъм на ЕС за защита на демокрацията, принципите на правовата държава и основните права ([13]),

— като взе предвид своята резолюция от 13 февруари 2019 г. относно враждебните реакции срещу правата на жените и равенството между половете в ЕС ([14]),

— като взе предвид своята резолюция от 28 март 2019 г. относно положението по отношение на принципите на правовата държава и борбата срещу корупцията в ЕС, по-специално в Малта и Словакия ([15]),

— като взе предвид своята резолюция от 18 декември 2019 г. относно принципите на правовата държава в Малта след неотдавнашните разкрития за убийството на Дафне Каруана Галиция ([16]),

— като взе предвид своята резолюция от 15 януари 2020 г. относно правата на човека и демокрацията по света и политиката на Европейския съюз в тази област — Годишен доклад за 2018 г. ([17]),

— като взе предвид своята резолюция от 7 октомври 2020 г. относно създаването на механизъм на ЕС за демокрацията, принципите на правовата държава и основните права ([18]),

— като взе предвид своята резолюция от 25 ноември 2020 г., озаглавена „Укрепване на свободата на медиите: защита на журналистите в Европа, слово на омразата, дезинформация и роля на платформите ([19]),

— като взе предвид своята резолюция от 26 ноември 2020 г. относно положението с основните права в Европейския съюз — годишен доклад за периода 2018 — 2019 г. ([20]),

— като взе предвид своята резолюция от 17 декември 2020 г. относно многогодишната финансова рамка за периода 2021 — 2027 г., Междуинституционалното споразумение, Инструмента на ЕС за възстановяване и Регламента относно принципите на правовата държава ([21]),

— като взе предвид своята резолюция от 11 март 2021 г. относно обявяването на ЕС за зона на свобода за ЛГБТИК лицата ([22]),

— като взе предвид своята резолюция от 25 март 2021 г. относно прилагането на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 — механизма за обвързване с условие за спазване на принципите на правовата държава ([23]),

— като взе предвид своята резолюция от 29 април 2021 г. относно убийството на Дафне Каруана Галиция и принципите на правовата държава в Малта ([24]),

— като взе предвид своята резолюция от 19 май 2021 г. относно последиците от изменението на климата върху правата на човека и ролята на защитниците на околната среда по този въпрос ([25]),

— като взе предвид член 54 от своя Правилник за дейността,

— като взе предвид съвместните разисквания на комисията по правни въпроси и комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи съгласно член 58 от Правилника за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по култура и образование,

— като взе предвид доклада на комисията по правни въпроси и комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи (A9-0292/2021),

---

([13]) ОВ C 363, 28.10.2020 г., стр. 45.
([14]) ОВ C 449, 23.12.2020 г., стр. 102.
([15]) ОВ C 108, 26.3.2021 г., стр. 107.
([16]) ОВ C 255, 29.6.2021 г., стр. 22.
([17]) ОВ C 388, 13.11.2020 г., стр. 100.
([18]) ОВ C 395, 29.9.2021 г., стр. 2.
([19]) ОВ C 425, 20.10.2021 г., стр. 28.
([20]) ОВ C 425, 20.10.2021 г., стр. 107.
([21]) ОВ C 445, 29.10.2021 г., стр. 15.
([22]) Приети текстове, P9_TA(2021)0089.
([23]) Приети текстове, P9_TA(2021)0103.
([24]) Приети текстове, P9_TA(2021)0148.
([25]) Приети текстове, P9_TA(2021)0245.

Четвъртък, 11 ноември 2021 г.

А. като има предвид, че правото на свобода на изразяване на мнение, на информация и на участие на обществеността са сред крайъгълните камъни на демокрацията; като има предвид, че свободата на изразяване на мнение е абсолютно необходима за осъществяването на принципите на прозрачност и отчетност; като има предвид, че публичното участие на физическо или юридическо лице по въпрос от обществен интерес може да приеме различни форми; като има предвид, че участието на обществеността може да включва упражняването онлайн и офлайн на обществен контрол и разпространението на публична информация, като журналистически съобщения, публикации или произведения, включително редакционно съдържание, съобщения, публикации или произведения от политически, научен, академичен, художествен характер, коментари или сатирични материали, включително когато засегнатите лица са, наред с другото, личности, подлежащи на обществен контрол, в контекста на по-широки интереси в открита дискусия по политически въпроси; като има предвид, че публикации, които допринасят за дебати по въпроси от обществен интерес или будещи всеобща загриженост въпроси, се ползват с по-висок праг на защита; като има предвид, че границите на приемлива критика са по-широки за публичните личности, по-специално политици и държавни служители;

Б. като има предвид, че независимата обективна, професионална и отговорна журналистика, както и достъпът до плуралистична информация са основни стълбове на демокрацията; като има предвид, че информацията, докладите, становищата, твърденията, аргументите и други изявления от страна на гражданското общество са жизненоважни за успеха на всяка демокрация; като има предвид, че свиващото се пространство за гражданското общество в някои държави се превърна във въпрос, пораждащ все по-голяма загриженост, и може да окаже отрицателно въздействие върху демокрациите; като има предвид, че независимата и висококачествена журналистика и организациите на гражданското общество играят ключова роля като пазители на демокрацията и принципите на правовата държава, като изискват отчетност от властите и се борят с дезинформацията и невярната информация, както и с външната политическа намеса и манипулация;

В. като има предвид, че през последните години журналистите и работещите в медиите лица в Европа и чужбина все по-често биват заплашвани, нападани физически и убивани поради своята работа, особено когато тя е съсредоточена върху злоупотребата с власт, корупцията, нарушаването на основните права и престъпните дейности; подчертава, че ефективното упражняване на свободата на изразяване на мнение налага набор от положителни мерки за защита на журналистите, включително за защита на живота и за разследване на убийствата, както и за ефективна защита на техните източници; отбелязва, че тези заплахи не са само от насилствен характер, но че сплашването на журналисти произтича и от правен, политически, социокултурен и икономически натиск;

Г. като има предвид, че правото на изразяване на мнение е основно право, което трябва да се упражнява с чувство за дълг и отговорност, като се взема предвид основното право на хората да получават обективна информация, както и като се зачита основното право на човека на защита на доброто име ([26]) и на неприкосновеността на личния живот; като има предвид, че в случай на конфликт между тези права всяка от страните трябва да има достъп до съд, ако ситуацията не е била разрешена по взаимно съгласие;

Д. като има предвид, че стратегическите съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността (ССПНСУО), представляват съдебни дела или други правни действия (напр. съдебни разпореждания, замразяване на активи), предприети от частни лица и субекти, както и от държавни служители, публични органи и субекти под публичен контрол, насочени към едно или повече лица или групи, като се използват разнообразни правни основания, най-вече от гражданското и наказателното право, както и заплахи за такива действия, с цел да се предотврати разследването и съобщаването на нарушения на правото на Съюза и на националното право, на случаи на корупция или на други практики на злоупотреба или да се блокира, или по друг начин да се подкопае участието на обществеността; като има предвид, че това оказва пряко вредно въздействие върху демократичното участие, устойчивостта на обществото и диалога и противоречи на ценностите, залегнали в член 2 от ДЕС;

Е. като има предвид, че участието на обществеността включва, но не се ограничава до разследване, открито обсъждане, съобщаване или излагане по друг начин на въпроси от обществен интерес, наред с другото на практики, които застрашават основните права и свободи, демокрацията, принципите на правовата държава или доброто управление, и застъпничество чрез упражняването на граждански свободи, като свободата на сдружаване, свободата на мирни събрания, свободата на изразяване на мнение и свободата на информация;

Ж. като има предвид, че жертвите на ССПНСУО биват най-често изправени пред съда за изразяване на критични мнения относно дадено поведение или за разкриване на нарушения на частни лица и субекти, както и на държавни служители, публични органи и субекти под обществен контрол чрез онлайн или офлайн форми на изразяване, или във връзка с тяхното участие в кампании, съдебни дела, действия или протести; като има предвид, че ССПНСУО обикновено се

([26]) Член 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

отличават с липса на правна стойност, очевидно са неоснователни, демонстрират неравенство на силите и злоупотреба с права или с процес от страна на ищеца, който предявява прекомерни претенции по въпроси, по които ответникът упражнява защитено от закона право, и по този начин съдебният процес се използва за цели, различни от истинско упражняване на дадено право;

З. като има предвид, че според организации на гражданското общество, представители на академичните среди, практикуващи юристи и жертви, които работят по тази тема, ССПНСУО стават все по-усъвършенствани и по-ефективни, като една от използваните техники е завеждането на множество дела срещу едно и също лице, свързани с един и същ предмет, което означава, че по всички тях трябва да бъде осигурена защита и да се действа едновременно и успоредно от едно и също лице, което увеличава непропорционално разходите; като има предвид, че ССПНСУО често се основават на искове за клевета, която все още представлява престъпление в повечето държави членки, и че жертвите на ССПНСУО се оказват изправени пред обвинения за престъпление, като същевременно биват съдени за гражданска отговорност, за която се твърди, че е свързана със същото поведение; като има предвид, че ССПНСУО често нарушават правото на защита на жертвите, признато от Хартата, като е възможно също така да окажат въздействие върху правото им на справедлив съдебен процес и презумпцията за невиновност;

И. като има предвид, че липсата на последователен и всеобхватен правен и съдебен подход в рамките на Съюза не позволява бързото идентифициране и предприемането на ефективни действия по отношение на ССПНСУО; като има предвид, че равнището на защита срещу ССПНСУО остава силно фрагментирано в държавите членки, което отслабва правната сигурност и правото на жертвите на ССПНСУО на ефективна защита; като има предвид, че едно от основните предизвикателства при изготвянето на законодателство за борба със ССПНСУО е свързано с начина на разглеждане на исковете, използвани с цел злоупотреба, без да се нарушават правата на ищците, произтичащи от конституциите на държавите членки и техните задължения съгласно Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за правата на човека;

Й. като има предвид, че данните показват, че ССПНСУО са се превърнали във все по-широко разпространена практика, както се вижда от много дела в целия Съюз, например ужасяващия случай на разследващата журналистка Дафне Каруана Галиция, срещу която, според твърденията, са били заведени 47 граждански и наказателни дела за клевета (довели до замразяването на нейните активи) в множество юрисдикции към датата на нейното категорично осъдено убийство на 16 октомври 2017 г., както и продължаващите съдебни дела срещу нейните наследници; като има предвид, че други показателни и тревожни случаи срещу независими журналисти и медии включват медийната платформа „Realtid Media“, която беше многократно заплашвана със съдебни дела в юрисдикции, различни от тази, в която е подаден съответният сигнал, и ежедневника „Газета Виборча“, срещу който продължават редовно да бъдат предявявани съдебни искове от многобройни публични субекти и длъжностни лица;

К. като има предвид, че ССПНСУО често се използват от публични органи или техни доверени лица, например финансирани от държавата медии, финансирани от държавата НПО или държавни дружества;

Л. като има предвид, че ССПНСУО може да бъдат инструмент за намаляване на медийния плурализъм на системно равнище чрез упражняване на възпиращо въздействие върху независимите медии; като има предвид, че ССПНСУО се инициират умишлено с намерението да се оскъпи, проточи и усложни съдебният процес за ответниците, включително чрез сплашване и изчерпване на финансовите и психологическите ресурси на онези, срещу които са насочени; като има предвид, че ССПНСУО оказват вредно въздействие не само върху жертвите, но и върху техните семейства и върху по-широкото обществено участие;

М. като има предвид, че сред жертвите и мишените на ССПНСУО са журналисти, издатели и медийни организации, представители на академичните среди, НПО, гражданското общество и други участници в обществени действия, например онези, които работят по въпроси, свързани с правата на човека и околната среда;

Н. като има предвид, че ССПНСУО в рамките на Съюза често имат трансграничен характер, което води до забавяния или непълна информация, както се вижда при много дела, често свързани с правата на човека и опазването на околната среда, финансови измами и/или корупция, които представляват ясен опит за забавяне на публикуването на информация чрез спиране или дискредитиране на работата на отделни журналисти и издателски организации, като по този начин гражданите се лишават от правото им на информация и се оказва въздействие върху медийния плурализъм, свободата и многообразието; като има предвид, че ССПНСУО и заплахи за ССПНСУО може да бъдат инициирани срещу осъществяващи контрол лица в рамките на Съюза от страна на участници в трети държави и пред съдилища в трети държави;

О. като има предвид, че ССПНСУО с вътрешнонационален характер се използват все по-често в рамките на държавите членки с цел ограничаване на свободата на словото и правото на информация, постигане на възпиращ ефект спрямо жертвите на ССПНСУО, като се разчита на психологическото и финансовото изтощаване на лицата, срещу които са насочени, за да бъдат те принудени да се откажат да излагат въпроси от обществен интерес;

П. като има предвид, че липсата на пряко законодателство относно ССПНСУО в която и да било държава членка в съчетание с често неясните и общи национални разпоредби относно клеветата, както и на сурови санкции, включително от наказателен характер, допринасят в значителна степен за увеличаването на броя на тези производства, използвани с цел злоупотреба, и последващото сплашване на лицата, срещу които са насочени те;

Р. като има предвид, че подвеждането на журналисти под наказателна отговорност за тяхната работа е особено сериозен проблем; като има предвид, че в 23 държави членки наказателният характер на клеветата се запазва в законодателството въпреки многобройните призиви за премахването му от страна на ООН, Съвета на Европа, ОССЕ и престижни НПО, като „Индекс на цензурата“, Международния институт по печата и Комитета за защита на журналистите;

С. като има предвид, че незадължителните мерки са желани допълнителни мерки, които да придружават едно законодателно предложение и прегледа на определен акт от действащото международно частно право, но сами по себе си не осигуряват пълна съдебна защита;

Т. като има предвид, че повишаването на осведомеността относно ССПНСУО играе решаваща роля за създаване на осведоменост по този въпрос както на обществеността, така и на юристите, и по-специално съдиите и адвокатите;

У. като има предвид, че когато ССПНСУО биват завеждани от държавни служители, публични органи или публично контролирани субекти, например държавни дружества, те се превръщат в инструмент за упражняване на политическа власт и вредите за жертвите на ССПНСУО могат да бъдат още по-големи;

Въздействие върху основните права и принципите на правовата държава

1. изтъква, че ССПНСУО са мъчителни, представляват пряка атака срещу упражняването на основните права и свободи и имат за цел да заглушат многообразието от критични обществени възгледи и мнения, включително чрез журналистическа автоцензура; подчертава, че основните права и демокрацията са свързани със спазването на принципите на правовата държава и че подкопаването на свободата на медиите и на демократичното участие на обществеността, включително свободата на изразяване на мнение и на информация, на събранията и сдруженията, застрашава ценностите на Съюза, залегнали в член 2 от ДЕС; счита, че ССПНСУО пораждат особено безпокойство, ако са финансирани пряко или косвено от държавните бюджети и са съчетани с други непреки или преки мерки на държавата срещу независимите медии, независимата журналистика и гражданското общество; приветства факта, че докладът на Комисията относно принципите на правовата държава за 2020 г. включва ССПНСУО в своята оценка на свободата и плурализма на медиите в Съюза и че този доклад посочва конкретните мерки и най-добрите практики за противодействие; призовава за включване в бъдещите годишни доклади на задълбочена оценка на правната среда за медиите, и по-специално за разследващата журналистика, както и за по-подробно разглеждане на предизвикателствата, които засягат журналистите и гражданското общество, и възпиращия ефект, който ССПНСУО могат да окажат върху тези участници; подчертава, че ССПНСУО представляват заплаха за свободните и плуралистични медии; призовава Комисията да издаде също така специфични за всяка държава препоръки и да направи оценка на техния напредък, включително по въпроси, засягащи положението, свързано със свободата на медиите в държавите членки;

2. изразява загриженост относно свиващото се пространство за организациите на гражданското общество и заплахата за журналистите, които предават информация по важни въпроси от обществен интерес и отправят критики към влиятелни членове на обществото, както и относно нарастващото използване на ССПНСУО като начин за заглушаване и сплашване на жертвите на ССПНСУО; насърчава държавите членки да включат медийната грамотност и критичното мислене в националните учебни програми и да работят в тясно сътрудничество с журналисти в това отношение на всички равнища на обществото, по-специално с младите хора и лицата, уязвими на невярна информация, дезинформация и манипулация; приветства въвеждането на нови действия за укрепване на свободата на медиите, качествената журналистика и медийната грамотност в рамките на междусекторното направление на програмата „Творческа Европа“;

3. припомня, че задължението на държавите да улесняват упражняването на правата на свобода на изразяване на мнение, на мирни събрания и на сдружаване включва задължението за създаване и поддържане на благоприятна среда за участие на обществеността и за пазителите на обществените интереси; подчертава, че за всички участници в обществени действия е важно да могат да работят свободно и без да се страхуват, че могат да станат обект на заплахи, актове на сплашване или насилие; подчертава, че държавите членки трябва също така да гарантират правото на журналистите да защитават своите източници;

Отражение върху вътрешния пазар

4. подчертава, че участието на обществеността също играе важна роля за правилното функциониране на вътрешния пазар, както и за прилагането на законодателството и политиките на Съюза, тъй като често именно чрез такова участие на обществеността случаи на нарушение на правото на Съюза, включително на нарушения на основните права, на корупция и други практики на злоупотреба, застрашаващи правилното функциониране на вътрешния пазар, стават известни на обществеността; подчертава, че е от съществено значение защитните мерки срещу практиката на ССПНСУО да бъдат насочени към рисковете, които тази практика с цел злоупотреба създава за прилагането на правото и политиките на ЕС;

5. подчертава, че използването на ССПНСУО оказва отрицателно въздействие върху упражняването на свободите на вътрешния пазар от хора и организации, ангажирани с участието на обществеността и уязвими на подобни искове, тъй като липсата на еднакво равнище на защита срещу тези искове в държавите членки може да ги обезсърчи да работят уверено в целия Съюз; подчертава освен това, че случаите на ССПНСУО или заплахата от ССПНСУО са в противоречие с ефективното упражняване на свободата на установяване и със свободното движение на услуги, тъй като оказват възпиращ ефект по-специално върху журналистите, които биха могли да си наложат автоцензура, вместо да докладват по въпроси от обществен интерес в други държави членки, поради риска да бъдат изправени пред ССПНСУО в условията на различни и непознати правни системи;

6. обръща внимание на факта, че медийният плурализъм и медийното многообразие са изложени на риск, когато самото съществуване на малките медийни доставчици е засегнато от умишлената заплаха от причиняване на несъразмерни вреди от страна на ищците чрез „туризъм с цел дело за клевета“;

7. в това отношение счита, че чрез приноса си за прилагането на правото на Съюза и запазването на ефективното функциониране на националните правосъдни системи и на общото пространство за съдебно сътрудничество защитата от ССПНСУО би допринесло съществено за правилното функциониране на вътрешния пазар;

Въздействие върху съдебните системи

8. посочва, че ССПНСУО не само сериозно подкопават правото на ефективен достъп до правосъдие за жертвите на ССПНСУО, а съответно и принципите на правовата държава, но и представляват злоупотреба със съдебните системи и правните рамки на държавите членки, по-специално като възпрепятстват способността на държавите членки успешно да преодоляват текущите общи предизвикателства, очертани в Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието, като продължителността на производствата и качеството на съдебните системи, както и да се справят с управлението на натовареността на съдебната система и изоставането в разглеждането на дела; припомня, че една добре функционираща и независима съдебна система постановява решения без ненужно забавяне и управлява съдебните ресурси така, че да се постига максимална ефективност, и че това е възможно само когато съдиите и съдебните органи изпълняват своите задължения напълно независимо и безпристрастно и не са натоварени с разглеждането на неоснователни искове, които впоследствие биват отхвърлени като използвани с цел злоупотреба и лишени от правна стойност; счита, че прекратяването на ССПНСУО на ранен етап може да се основава на обективни критерии, като броя и естеството на подадените от ищеца искове, избора на сезираната юрисдикция и приложимото за конкретния случай право или явно и обременяващо неравенството на силите между ищеца и ответника; поради това подчертава, че ССПНСУО сериозно възпрепятстват ефективния достъп до правосъдие, като евентуално подкопават правото на справедлив процес;

9. подчертава, че независимостта на съдебната система е неразделна част от постановяването на решения от страна на съдебната власт и е изискване, произтичащо от принципа на ефективна правна защита, заложен в член 19 от ДЕС; изразява загриженост във връзка с усилията на правителствата на някои държави членки за отслабване на разделението на властите и на независимостта на съдебната система, както и за използване на ССПНСУО с цел заглушаване на критичните гласове;

10. подчертава, че независимостта, качеството и ефективността на националните съдебни системи са от решаващо значение за постигането на ефективно правосъдие; подчертава, че наличието на правна помощ и размерът на съдебните разноски могат да оказват значително въздействие върху достъпа до правосъдие; подчертава, че Хартата има същата правна сила като Договорите; отбелязва, че в съответствие с насоките на Съда на Европейския съюз Хартата се прилага от съдебните органи на държавите членки единствено при прилагането на правни актове на Съюза, но че въпреки това е важно правата, както са заложени в Хартата, винаги да се вземат под внимание с цел утвърждаване на обща правна и съдебна култура и култура на зачитане на принципите на правовата държава;

Слово на омразата

11. подчертава, че през последните години стават все по-широко разпространени словото на омразата и дискриминацията в медиите както онлайн, така и офлайн, както и кибернасилието, насочени срещу журналисти, НПО, представители на академичните среди, защитници на права и други представители на гражданското общество, включително защитаващите правата на ЛГБТИК, въпросите, свързани с равенството между половете, религиозната принадлежност и убежденията, като по

този начин се застрашават свободата на медиите, свободата на изразяване на мнение, на информация и на събранията, както и обществената безопасност; припомня, че онлайн словото на омразата може да предизвика офлайн насилие; припомня необходимостта от популяризиране на Кодекса на поведение във връзка с незаконните изказвания онлайн, пораждащи омраза, изготвен от Комисията; подчертава, че жените журналисти са изправени пред същия натиск като своите колеги, що се отнася до въпросите, свързани със съдържанието, но че те са по-често жертва на сексуално насилие и тормоз;

12. подчертава значението на общите европейски стандарти и координирания подход за справянето със словото на омразата, по-специално в онлайн средата;

Ситуацията в Съюза към момента

13. подчертава, че ССПНСУО често са без правна стойност, повърхностни или се основават на преувеличени и често подавани с цел злоупотреба искове и че те не се започват с цел постигане на благоприятен съдебен резултат, а по-скоро са за сплашване, професионално дискредитиране, тормоз, изтощаване, упражняване на психологически натиск върху тези, срещу които са насочени, или поглъщане на финансовите им средства с крайната цел те да бъдат изнудвани и принуждавани да запазят мълчание чрез самата съдебна процедура; подчертава, че ССПНСУО причиняват не само финансова тежест, но и тежки психологически последици за лицата, срещу които са насочени, както и за членовете на техните семейства, които се утежняват от факта, че последните може също така да наследят тези производства, използвани с цел злоупотреба, при смърт на ответника; посочва, че ССПНСУО имат силен възпиращ ефект, което често води до автоцензура, като се потиска участието в демократичния живот, и също така се обезкуражават други хора от съобщаване за подобни проблеми, от избор на тези професии или от предприемане на съответни свързани дейности;

14. изтъква, че страните по спор, които прибягват до ССПНСУО, най-вече използват и злоупотребяват със законите, инкриминиращи клеветата, гражданските искове за клевета, защита на доброто име или правата, свързани с интелектуалната собственост, като авторското право; отбелязва обаче, че се злоупотребява също с най-различни други инструменти за заглушаване на участието на обществеността, като трудови санкции (уволнение), наказателни обвинения за данъчни измами, ревизионни производства и правилата за защита на данните;

15. изразява съжаление поради факта, че журналисти платиха с живота си, затова че просто си вършат работата и са пазители на демокрациите в ЕС;

16. подчертава, че неравенството на силите между ищеца и ответника, особено по отношение на финансовите средства, и исковете за изплащане на обезщетения в непредвидимо големи размери за нанесени вреди, например за клевета, са обща черта на ССПНСУО;

17. подчертава по отношение на този проблем, че никоя държава членка не разполага със законодателство относно минималните предпазни механизми за защита на хората срещу ССПНСУО и за обезпечаване на зачитането на основните им права в юрисдикциите на всички държави членки; подчертава, че независимостта на съдебната система е от първостепенно значение за възпиране на членовете на правителства, публичните субекти и публичните органи от образуване на ССПНСУО срещу хора и организации, които законно участват в обществения дебат; отбелязва в това отношение необходимостта от конкретни мерки за създаване и поддържане на безопасна среда за журналистите и работещите в медиите; призовава държавите членки да гарантират плурализма на медиите и да осигурят прозрачността на собствеността върху медиите; призовава Комисията и държавите членки да разработят амбициозна, стабилна и пълна правна рамка в бъдещия си законодателен акт за свободата на медиите; признава, че преминаването към цифрови технологии промени из основи медийната среда; призовава държавите членки бързо да приложат Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги) ([27]), преразгледана през 2018 г., с всички нейни разпоредби; приветства създаването на Групата на европейските регулатори за аудиовизуални медийни услуги (ERGA) и насърчава сътрудничеството в рамките на вътрешния пазар между регулаторните органи в аудио-визуалния сектор, както и с други регулаторни органи, които са от значение за новинарските дейности онлайн;

18. известно му е, че жертвите или потенциалните жертви на ССПНСУО получават понастоящем финансова и психологическа помощ единствено от други колеги, които са се сблъсквали с подобни съдебни производства или са запознати с характера и процедурата на ССПНСУО, за да могат да разберат и евентуално дори да оспорят делото, по което са призовани; счита обаче, че макар похвална, тази помощ е недостатъчна и че трябва да бъдат въведени допълнителни мерки;

([27]) ОВ L 95, 15.4.2010 г., стр. 1.

19. приветства важната и полезна работа на гражданското общество за повишаване на осведомеността за вредните последици от ССПНСУО, както и подкрепата, която то оказва на жертвите и потенциалните ответници по ССПНСУО;

20. изразява тревога, че настоящата пандемия от COVID-19 оказва въздействие върху целия медиен сектор, по-специално като води до спад на приходите и влошаване на условията на труд на журналистите, като по този начин евентуално повишава уязвимостта им на ССПНСУО; предупреждава, че правителствата използват извънредната ситуация във връзка с коронавируса като извинение за прилагане на ограничителни мерки, които ограничават свободата на изразяване на мнение;

ССПНСУО в света

21. изразява съжаление, че досега никоя държава членка не е приела специално законодателство за осигуряване на защита срещу ССПНСУО; отбелязва обаче, че законодателството за борба със ССПНСУО е особено добре развито в държави като Съединените щати и Канада, както и в Австралия; насърчава Комисията да анализира най-добрите практики за борба със ССПНСУО, прилагани понастоящем извън ЕС, които биха могли да послужат като ценен източник на идеи за законодателни и незаконодателни мерки на Съюза в тази област; подчертава, че е важно да се прилага общ подход на Съюза въз основа на най-амбициозното законодателство и най-добрите практики, които понастоящем са в сила, за да се обезсърчи използването на ССПНСУО в Съюза;

Необходимост от законодателни действия

22. изразява съгласие с многобройните организации на гражданското общество, представители на академичните среди, практикуващи юристи и жертви, които посочват необходимостта от законодателни действия срещу разрастващия се проблем със ССПНСУО; настоятелно призовава поради това регламентите „Брюксел I“ и „Рим II“ да бъдат изменени, за да се предотврати туризмът с цел дело за клевета или търсенето на най-благоприятната правна система, като се постанови, че компетентният съд и приложимото право по наказателни или граждански дела за клевета, уронване на доброто име и защита на доброто име са по принцип тези на мястото на обичайно местопребиваване на ответника; призовава също за въвеждането на единно и предвидимо правило за избор на приложимото право относно клеветата; настоятелно призовава Комисията да представи предложения за обвързващо законодателство на Съюза относно общи и ефективни защитни мерки за жертвите на ССПНСУО в целия Съюз, включително чрез директива, която да установи минимални стандарти за защита срещу ССПНСУО, като се зачитат правата и принципите, залегнали в Хартата; счита, че без подобни законодателни действия ССПНСУО ще продължат да застрашават демокрацията, принципите на правовата държава и основните права на свобода на изразяване на мнение, на сдружаване и на мирни събрания и на информация в Съюза; изразява загриженост, че ако мерките се отнасят единствено до съдебните производства за клевета, остава възможността да се използват искове във връзка с други граждански или наказателни производства по инициатива на ищци, установени във или извън Съюза;

Правно основание

23. потвърждава, че законодателните мерки на равнището на Съюза могат да се основават на член 81 от ДФЕС (за трансграничните граждански производства) и на член 82 от ДФЕС (за наказателните производства), както и отделно на член 114 от ДФЕС, за да се защити участието на обществеността с цел да се обезпечава правилното функциониране на вътрешния пазар чрез създаване на условия за разобличаване на корупция и други практики на злоупотреба; счита, че последната мярка би могла също така да противодейства на ССПНСУО, в смисъла на съдебни производства, използвани за цели, различни от истинското отстояване или упражняване на дадено право, в опит да се предотврати разследване и докладване на нарушения на правото на Съюза, като се използва подход, който е подобен на довелия до приемането на Директива (ЕС) 2019/1937 („Директивата за лицата, сигнализиращи за нарушения“); счита, че горепосочените правни основания биха могли да се използват при ССПНСУО както по реда на наказателното, така и по реда на гражданското право, макар и чрез отделни законодателни инструменти; призовава за ефективни защитни мерки срещу ССПНСУО навсякъде в Съюза въз основа на тези предложения на Комисията, заедно с действия на държавите членки, така че защитните мерки да се прилагат и за дела на национално равнище;

Общи правила за защита и гражданско правосъдие

24. счита, че е от съществено значение да се приеме законодателна мярка, която да защитава ролята на жертвите на ССПНСУО за предотвратяването, докладването и изобличаването на нарушения на правото на Съюза и да обезпечава правилното функциониране на вътрешния пазар и пълното зачитане на основните права; настоятелно призовава Комисията да представи предложение за законодателство, което да определя общи защитни мерки за лицата, които разследват и докладват за или излагат по друг начин тези въпроси от обществен интерес;

25. настоятелно призовава Комисията да представи предложение за мярка за противодействие на ССПНСУО, например правила за прекратяване на ранен етап на ССПНСУО и на други искове, насочени срещу участието на обществеността, като тя трябва да включва подходящи санкции, като гражданскоправни санкции или административни глоби, разглеждане на

мотиви с цел злоупотреба, дори производството или искът да не бъдат прекратени, разходи и вреди, претърпени от жертвата (икономически, свързани с доброто име, психологически или други); подчертава, че мотивите за подаване на искане за прекратяване на ранен етап следва да вземат предвид предизвикателствата, пред които са изправени жертвите на ССПНСУО, и по-специално като се изисква ищецът да обоснове защо искът не представлява злоупотреба, като се изиска поемането на съдебните разходи за производствата от ищеца и се предостави правна и финансова подкрепа на ответника; настоятелно насърчава държавите членки да прилагат подобни гражданскопроцесуални гаранции и по отношение на ССПНСУО на национално равнище, а не само по отношение на трансграничните производства; призовава освен това Комисията да разгледа въпросите, които водят до търсене на най-благоприятната правна система и до туризъм с цел дело за клевета в рамките на предстоящия преглед на регламентите „Брюксел I“ и „Рим II“, като вземе предвид също така работата, осъществена в рамките на Хагската конференция по международно частно право; призовава Комисията, накрая, да повишава осведомеността сред съдиите и прокурорите в целия ЕС относно ССПНСУО, като включва информация относно необходимостта от прекратяване на подобни съдебни производства на ранен етап, както и относно правилното прилагане на съдебната практика в областта на клеветата на Европейския съд по правата на човека;

26. припомня, че принципът *res judicata* не допуска инициаторите на ССПНСУО да предявяват други искове, свързани със същите факти и насочени срещу същите страни; счита, че когато разглеждат искове по ССПНСУО, съдилищата следва надлежно да отчитат факта, че дадена страна е инициирала ССПНСУО и преди (дори когато фактите и страните не са точно същите, а са сходни и/или свързани);

27. счита, че всеки преглед на приложимите разпоредби в регламента „Брюксел I“ следва да бъде отразен по подходящ начин чрез равностоен преглед на Конвенцията от Лугано, за да се осигури съгласувано прилагане на международните правила относно компетентността по граждански и търговски въпроси извън границите на Съюза и когато става въпрос за граждани на Съюза;

Наказателно правосъдие

28. настоятелно призовава Комисията да разгледа въпроса за сериозността на ССПНСУО, образувани чрез наказателно производство, като представи предложение за мерки, чрез които да се гарантира, че клеветата във всичките ѝ форми, които са престъпления в повечето държави членки, не може да бъде използвана за ССПНСУО чрез публично или частно производство; подчертава призивите на Съвета на Европа и на ОССЕ за декриминализиране на клеветата; приканва Комисията да разглежда ССПНСУО като съдебни производства, които се използват за цели, различни от истинското отстояване или упражняване на дадено право; отбелязва, че на ответниците често се повдигат наказателни обвинения, като в същото време те са съдени за гражданска отговорност, за която се твърди, че е породена от същото поведение, и приканва Комисията да въведе общи минимални процесуални гаранции срещу комбинираните ССПНСУО;

29. припомня, че понятието за равни процесуални възможности между страните по административни, граждански и наказателни производства е присъщо и залегнало в самата основа на правото на справедлив процес съгласно член 47 от Хартата; изразява загриженост, че неравенството на силите и ресурсите между страните по ССПНСУО подкопава равните процесуални възможности, а по този начин и правото на справедлив процес;

Законен интерес на ищците

30. заявява, че надлежният и навременен процес и балансираната защита на законните права, като правото на защита на доброто име, произтичащи от правото на Съюза, трябва да бъдат обезпечени от съдилищата на държавите членки и не може да бъдат застрашавани, включително правата, които рутинно се цитират в съдебните производства, използвани с цел злоупотреба; подчертава следователно, че мерките за противодействие на ССПНСУО не следва да засягат законосъобразните съдебни искове и правото на ищците на достъп до правосъдие; застъпва същевременно становището, че е необходимо да се предотвратява злоупотребата със съдебните системи и с тези права по начин, който явно противоречи на намерението на законодателя при предоставянето им на физическите или юридическите лица с цел да обезпечи правото на справедлив съдебен процес; счита, че за тази цел са необходими предпазни механизми не само за да се защитят жертвите на ССПНСУО, но и за да се предотврати и санкционира злоупотребата с мерки за противодействие на ССПНСУО, тоест в случаите, когато авторитарни правителства си служат с клаузите за противодействие на ССПНСУО като с оръжие, за да защитават своите организирани от държавните органи НПО срещу правомерни съдебни производства за клевета; отбелязва, че предотвратяването на подобни злоупотреби е също толкова необходимо за правилното и еднообразно прилагане на правото на Съюза, като по този начин се осигурява неговата ефективност;

Възможни незадължителни мерки

31. подчертава спешната необходимост от стабилен фонд за подпомагане на жертвите на ССПНСУО и на организациите, които ги подкрепят, при условие че средствата се използват директно за покриване на съдебните такси или за предоставяне на правна помощ и психологическа подкрепа; подчертава, че е важно жертвите и потенциалните жертви на ССПНСУО да разполагат с лесна и достъпна информация за този вид дела, с правна помощ и с подкрепа, включително психологическа подкрепа за жертвите и членовете на техните семейства;

32. счита, че подкрепата за независими органи, които могат да разглеждат жалби и да предоставят помощ на потенциални жертви на ССПНСУО, и подходящото обучение на съдии и адвокати могат съществено да допринесат за натрупването на знания и изграждането на капацитет във връзка с начините за разпознаване и предприемане на действия при ССПНСУО, когато става въпрос за съдебни производства, използвани за цели, различни от истинското отстояване или упражняване на дадено право, и заплахата от ССПНСУО;

33. счита, че е необходимо да се събират данни за случаите на ССПНСУО и да се повиши осведомеността относно естеството и вредното въздействие на ССПНСУО;

34. приветства препоръката на Комисията относно гарантирането на защитата, сигурността и овластяването на журналистите и другите медийни специалисти в Европейския съюз (C/2021/6650); отбелязва нарастващото използване на журналисти на свободна практика, по-специално млади журналисти и работещи в медиите лица, които са в началото на своята кариера, за отразяване на събитията в райони с висок риск и зони на конфликт; изразява загриженост във връзка с несигурните условия на труд и влошаващата се безопасност, при които работят журналистите на свободна практика в районите с висок риск и зоните на конфликт; призовава държавите членки да приложат изцяло препоръката на Съвета на Европа относно защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и другите работещи в медиите;

Взаимно допълване с други инструменти и политики

35. счита, че новите законодателни и незаконодателни мерки за противодействие на ССПНСУО следва да допълват другите инструменти и политики на ЕС; приветства стратегията на Съюза за борба с организираната престъпност за периода 2021 — 2025 г. и призовава за засилване на усилията в това отношение; отбелязва, че законодателните и незадължителните мерки не могат да бъдат ефективни в държавите членки, в които има опасения във връзка с независимостта на съдебната власт или борбата срещу корупцията; отново посочва във връзка с това крайната необходимост от механизъм на ЕС за демокрацията, принципите на правовата държава и основните права, както беше предложено от Парламента;

36. припомня значението на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза, който се прилага от 1 януари 2021 г. за всички бюджетни кредити за поети задължения и плащания; подчертава, че финансовите интереси на Съюза трябва да бъдат защитавани в съответствие с ценностите и ангажиментите на ЕС и че Комисията следва да използва механизма за обвързване с условия, ако държавите членки не успяват да защитят тези ценности; с оглед на това приветства важната работа на разследващите журналисти за разкриването на случаи на злоупотреба със средства на ЕС и подчертава, че е важно журналистите да могат да упражняват своята професия, без да са възпрепятствани от ССПНСУО;

37. подчертава, че мерките на равнището на Съюза за борба със ССПНСУО следва да допълват и да бъдат съгласувани с други налични инструменти, като механизма за защита на демокрацията, принципите на правовата държава и основните права, политиките за борба с корупцията и настоящите финансови програми в подкрепа на гражданското общество и съдебните системи;

38. изтъква, че борбата срещу корупцията е от съществено значение за защитата на демокрацията, основните права и принципите на правовата държава, тъй като корупцията, която може да приема много форми, подкопава ценностите на Съюза и правилното функциониране на държавите и създава условия за организирана престъпност;

39. призовава Комисията да засили, в рамките на годишния механизъм за демокрацията, принципите на правовата държава и основните права, редовния, приобщаващ и структурен диалог с националните органи, НПО, професионалните сдружения и други заинтересовани страни с цел защита и подкрепа на журналисти и други представители на гражданското общество, които са изложени на риск от ССПНСУО, съдебно преследване или тормоз;

o

o o

40. призовава Комисията да представи предложения въз основа на приложението към настоящата резолюция;

41. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета и на Комисията.

Четвъртък, 11 ноември 2021 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. Пакет от актове с незадължителна юридическа сила и от обвързващи актове

Законодателни мерки — пакетът за противодействие на ССПНСУО***, включително механизмите за прекратяване на ранен етап,*** следва да включва предложения:

— за общи правила, осигуряващи защита срещу ССПНСУО; специално законодателство, което определя общи минимални стандарти относно подпомагащи и възпиращи мерки, осигуряващи защита срещу ССПНСУО;

— които разглеждат по-специално въпросите в областта на гражданското правосъдие, като държавите членки настоятелно се насърчават да ги прилагат и при национални ССПНСУО, и в областта на международното частно право, включително съдебното сътрудничество и търсенето на най-благоприятната правна система;

— които разглеждат по-конкретно въпросите в областта на наказателното правосъдие.

Незаконодателни мерки — този пакет следва да включва още:

— подходящо обучение на съдии и практикуващи юристи относно ССПНСУО;

— оценка на взаимодействието между различните области на правото, например националните закони относно медиите и конституционните закони в този контекст;

— специален фонд на Съюза за предоставяне на подкрепа на жертвите на ССПНСУО и на членовете на техните семейства, включително финансова помощ, правна помощ и психологическа подкрепа;

— подкрепа за независими органи (като омбудсманите), които са в състояние да разглеждат жалби от лица, застрашени от или изправени пред ССПНСУО, и да им оказват помощ, както и да предоставят подкрепа за органите за саморегулиране на медиите;

— публично достъпен регистър на Съюза на съответните съдебни решения;

— обслужване на едно гише/център за предоставяне на подкрепа, подпомаган от специални национални мрежи от специализирани адвокати, практикуващи юристи и психолози, с който жертвите на ССПНСУО могат да се свързват и където могат да получават насоки и лесен достъп до информация относно и подкрепа срещу ССПНСУО, включително относно „първата помощ“, правната помощ, финансовата и психологическата подкрепа, в т.ч. чрез мрежи за партньорски обмен.

2. Общи правила

Законодателното предложение за обща мярка за осигуряване на защита ще има двойната цел да защити, в съответствие с основните права и принципи, признати по-специално в Хартата, лицата, които разследват, подават сигнали за или разкриват по друг начин въпроси от обществен интерес, свързани с нарушения на правото на Съюза, което включва практики на злоупотреба, които не изглеждат незаконни, но противоречат на предмета или целите на правото, и да защити правилното функциониране на вътрешния пазар.

Законодателната мярка следва също така да предвижда:

а) ясно определение на ССПНСУО, включително определението на участието на обществеността по въпрос от обществен интерес;

б) правила относно поверителността на разследванията и докладите, включително на източниците на информация;

в) правила относно забраната за предприемане на ответни действия с цел отмъщение и ефективни и възпиращи санкции срещу ССПНСУО;

г) правила за предотвратяване на неправомерното използване на мерки, предоставени за противодействие на ССПНСУО;

д) мерки за подкрепа, в т.ч.:

i) ефективна помощ, информация и практически съвети и подкрепа, предоставяни чрез „обслужване на едно гише“ за оказване на „първа помощ“ на жертвите на ССПНСУО;

ii) правна и финансова помощ;

е) ефективни мерки за защита срещу ответни действия с цел отмъщение, произтичащи от неравенство на силите между страните и даващи възможност за предоставяне на обезщетение за евентуалните претърпени вреди.

3. Граждански процес

Законодателното предложение за гражданскопроцесуална мярка, приложима при ССПНСУО, която държавите членки настоятелно се насърчават да прилагат и за дела на национално равнище, следва да развива съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси, като осигури общи правила относно ССПНСУО, произтичащи от гражданскоправни искове, и да включва:

а) че ищецът по дела, свързани с участието на обществеността, посочва и представя обосновка защо искът не представлява злоупотреба;

б) че съдилищата прекратяват незабавно съдебни производства, използвани с цел злоупотреба, на възможно най-ранен етап, било то *ex officio* или при поискване от ответника въз основа на неговото право да подаде искане за прекратяване на производството на ранен етап;

в) че съдилищата вземат предвид характера на злоупотреба във всяко окончателно решение;

г) че трети страни могат да предприемат действия и да встъпват в правата и задълженията на ответника в съответствие с националното процесуално право;

д) че съдилищата вземат предвид обществения интерес и съотношението между финансовите ресурси, с които разполагат страните, при оценката на разходите и при присъждането на обезщетение;

е) средства за защита на жертвите на ССПНСУО, образувани извън Съюза;

ж) правото на пълно възстановяване на разноските;

з) правото на обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, включително за икономически, свързани с доброто име, психологически или други претърпени вреди;

и) правила относно предотвратяване на предявяването на нови съдебни искове, използвани с цел злоупотреба, от страна, която вече е използвала ССПНСУО във връзка със същите факти, а именно като се взема предвид това обстоятелство, когато се разглежда нов иск.

Предложението на Комисията, насочено към постигането на правна сигурност и предвидимост, и след като бъде направен преглед на инструментите на международното частно право, следва да предвиди:

а) преработка на регламент „Брюксел I“ с изрична разпоредба, че при искове за клевета или други искове въз основа на гражданското и търговското право, които могат да съставляват ССПНСУО, обичайното местопребиваване на ответника е единствена компетентна юрисдикция, като се отчитат надлежно случаите, при които жертвите на клевета са физически лица;

б) че приложимото право е правото на мястото, към което е насочена публикацията, или, ако не е възможно да се определи това място, мястото на редакторския контрол или съответната дейност по отношение на участието на обществеността.

4. Наказателен процес

Законодателното предложение относно наказателноправните аспекти на ССПНСУО следва:

а) да посочи, че клеветата във всичките ѝ форми е престъпление и не може да бъде използвана за ССПНСУО, особено чрез частно производство;

б) да определи разпоредби за защита на правата на хората, така че да не може повдигането на обвинения да се използва за заглушаване на жертвите на ССПНСУО;

в) да улесни взаимното признаване на присъдите и съдебните решения, както и полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси;

г) да определи общи процесуални гаранции за защита на ответниците, изправени пред ССПНСУО въз основа на съчетани наказателни обвинения и искове за гражданска отговорност, за които се твърди, че произтичат от едно и също поведение.

Тези мерки следва да допълват текущите дейности на Комисията, вече приетото законодателство и бъдещите инициативи.